

پیشگفتار

دو کس رنج بیهوده بردند و سعی بی فایده کردند یکی آن که اندوخت و نخورد و دیگر آن که آموخت و نکرد

علم چندان که بیشتر خوانی

چون عمل در تو نیست نادانی

(سعدی)

دو گروه از انسان‌ها سعی و تلاششان بیهوده و بی ثمر است. گروهی که در دنیا مال و ثروت می‌اندوزند و از آن استفاده نمی‌کنند و گروهی که علم و دانش فرا می‌گیرند و به آن عمل نمی‌کنند. هر چه علم و دانش بسیار بخوانی اگر به آن عمل نکنی نادان هستی در سرتاسر تاریخ رشد و تکامل انسان، علم نیز تکامل یافته و دانش جدید را تولید کرده است، بطوریکه از ما قبل تاریخ، علم و دانش، نسل به نسل به طور شفاهی انتقال یافته و بعنوان مثال، بومی سازی بسیاری از محصولات کشاورزی، پیش‌تر از رشد و پیشرفت سیستم‌های نوشتاری اتفاق افتاد. با ظهور و توسعه امر نگارش، ذخیره و انتقال دانش بین نسل‌ها و فرهنگ‌ها دقیق‌تر و آسان‌تر انجام گرفت و پیشرفت‌های قابل ملاحظه و سریع در دانش به تغییرات عظیم در زندگی بشر، مخصوصاً در ۵۰ سال اخیر منجر شده است. با وجود پیشرفت‌های شگرف در علم، ترتیب مراحل تهیه و نگارش مقالات علمی دستخوش تغییرات اساسی نگردیده است. گزارشات مختلف نشان می‌دهد که نگارشات علمی به زبان انگلیسی آن طور که امروزه آن را می‌شناسیم از قرن پانزدهم و ارتباطات علمی کمی بیش از ۳۰۰ سال قبل آغاز شده است. دوره همزمان با شروع جنگ جهانی دوم شاهد افزایش زیاد نشریات علمی چاپ شده و اخیراً نسخه‌های الکترونیکی بوده است. با پیشرفت و توسعه فن‌آوری‌های جدید، همچون خودکار، ماشین چاپ و کامپیوتر در طی قرن‌ها، ماهیت و عمل نوشتن دائماً تکامل یافته است، و معرفی نسبتاً اخیر فن‌آوری‌های دیجیتال باعث تغییرات سریع در این زمینه شده است تمام این پیشرفت‌ها، محتوا و همچنین وسیله‌ی نگارش را تغیر داده است، با این حال جالب است که ترتیب مراحل در نگارش مقالات علمی در طی این دوره دستخوش تغییرات مهم نشده است. مقالات علمی چه آنهایی که در مجلات چاپ شده‌اند و چه آنهایی که به (اختصاری برای کلمات: مقدمه، مطالب و روش‌ها، نتایج و بحث) نوشته می‌شوند که IMRAD صورت آنلاین وجود دارند، هنوز طبق الگوی سال‌های طولانی استفاده می‌شده است

اگرچه تاکنون شاهد نگارش کتب مختلفی در زمینه نگارش متون علمی در علوم مختلف بوده‌ایم اما عدم وجود یک کتاب راهنما برای مؤلفان و پژوهشگران مبتدی برای شروع نوشتن مقالات علمی مشکلی اساسی در این زمینه است. با توجه به تجربیات چند سال اخیر و ارتباط با اساتید و دانشجویان دانشگاه‌های مختلف کشور به این نتیجه رسیدیم که نوشتن یک مقاله علمی نه تنها برای ما بلکه برای اکثر نویسندگان یک کار خسته کننده است. اگرچه این امر حتی برای مؤلفان با تجربه هم خسته کننده است، اما برای دانشجویان مقاطع مختلف نوعی کابوس است، خصوصاً زمانیکه این دانشجویان اقدام به نگارش و چاپ مقالات برای مجلات معتبر بین‌المللی و با زبان انگلیسی می‌کنند

کتاب حاضر در چهارده فصل تدوین شده است. فصل اول با عنوان اهمیت ارتباطات علمی و نگارش آکادمیک به بررسی اهمیت نگارشات علمی، تقسیم بندی انواع مقالات علمی، تحقیقات وابسته به مکان و زمان، انواع تحقیق بر اساس کاربرد، اشتباهات متداول در مقاله نویسی، مراحل نوشتن یک مقاله علمی، و مدیریت زمان در مقاله نویسی می‌پردازد. در فصل دوم کتاب تحت عنوان علم سنجی و شاخص های آن به بحث در مورد انواع شاخص های کاربردی در مبحث علم سنجی پرداخته شده است. در فصل سوم کتاب، تحت عنوان انتخاب مجله به معیارهای انتخاب مجله مناسب، طبقه بندی مجلات از نظر روش‌های دسترسی، تقسیم بندی مجلات از لحاظ نحوه داوری، معرفی وبسایت‌های مختلف جهت جستجو و دسترسی به مجلات معتبر علمی داخلی و خارجی، اعضا هیئت تحریریه مجله، طرح رتبه‌بندی نشریات علمی، نحوه تشخیص مجلات معتبر علمی از مجلات تقلبی، نمایه‌های مهم استنادی پرداخته شده است از آنجایی که انتخاب موضوع تحقیق و انتخاب عنوان، مهم‌ترین گام در هر پژوهش، و یکی از نشانه‌های تسلط و مهارت نویسنده نسبت به موضوع است در فصل چهارم کتاب حاضر به انواع روش‌های مختلف انتخاب موضوع جهت نگارش مقالات علمی (استفاده از تجارب شخص، ارتباط با دانشمندان و اساتید به نام در داخل و خارج از کشور، استفاده از کلیدواژه‌های مهم، و...) پرداخته شده است. بعد از اینکه پژوهشگران و دانشجویان به انتخاب موضوع و مجله مناسب برای ارسال مقالات پرداختند نیاز هست تا اقدام به نگارش مقاله کنند. در فصل پنجم کتاب حاضر که می‌توان از آن به عنوان مهمترین و کاربردی‌ترین فصل کتاب اشاره کرد به معرفی و نحوه نگارش اجزای مختلف مقاله (عنوان، نویسندگان، چکیده، کلمات کلیدی، مقدمه، مواد و روش‌ها، نتایج و بحث، نتیجه گیری، منابع و پیوست) پرداخته می‌شود. علاوه بر آن در این فصل به فرم‌های داوری هنگام بررسی اجزای مختلف مقاله ارسالی به مجلات توسط داوران پرداخته شده است. از دیگر مطالب ارائه شده در این بخش می‌توان به جملات کاربردی در نگارش اجزای مختلف یک مقاله علمی اشاره کرد. در فصل به صورت کامل توضیح داده شده است. پس از بررسی مقالات مختلف APA ششم کتاب شیوه‌های مختلف استناد معرفی شده و شیوه در گروه‌های مختلف علمی، مهم‌ترین و متداول‌ترین تکنیک‌های آماری در این مقالات شناسایی شدند که در بخش هفتم کتاب در مورد آنها توضیح داده خواهد شد. این موارد شامل (روش‌های نمونه گیری، رگرسیون، همبستگی، ضرائب همبستگی، آزمون‌های پارامتریک و ناپارامتریک، و...) می‌باشد. از آنجایی که جداول و نمودارها اجزای جدایی ناپذیر مقالات علمی هستند و سردرگمی در بکارگیری مناسب و بجای هر کدام از این اجزا مشکلاتی را برای دانشجویان و پژوهشگران مبتدی ایجاد خواهد کرد در فصل هشتم کتاب تصمیم گرفته شد تا به اهمیت جداول و نمودارها در مقالات، مقایسه جایگاه مناسب جداول در مقابل نمودارها، و نیز نحوه نگارش این اجزا در مقالات پرداخته شود. در فصل نهم کتاب به معرفی انواع نرم‌افزارهای مدیریت ارجاعات که محققین برای نگارش قسمت منابع مقالات می‌توانند از آنها استفاده کنند اشاره شده است. از آنجایی که یکی از شیوه‌های ارائه مقالات علمی، شرکت در کنفرانس‌ها، همایش‌ها، سمینارها، و... است در فصل دهم کتاب به کنفرانس‌ها و نحوه شرکت در آنها پرداخته می‌شود و در آن به مواردی همچون معیارهای اصلی برای ارسال مقاله به کنفرانس، هزینه ثبت نام در کنفرانس، الگوی نگارش مقالات کنفرانس، نحوه ارائه مقالات پذیرفته شده در کنفرانس، و... اشاره شده است. با توجه به افزایش روزافزون سرقت علمی-ادبی در دنیای امروزی، مراکز علمی و تحقیقاتی اهمیت خاصی برای این موضوع قائل هستند، بنابراین در فصل یازدهم کتاب به بررسی مفهوم سرقت علمی-ادبی و اهمیت آن، آشنایی با شیوه‌های متداول سرقت علمی-ادبی، و چگونگی رخ دادن سرقت علمی-ادبی و راه‌های اجتناب از آن پرداخته شده است. علاوه بر این بخش سایت‌های کاربردی در زمینه سرقت علمی-ادبی نیز معرفی شده‌اند. در فصل دوازدهم کتاب نیز انواع موتورهای جستجو و پایگاه‌های اطلاعاتی مهم جهت استفاده دانشجویان و محققین مبتدی معرفی شده‌اند. همانطور که در فصل چهارم اشاره شد، یکی از منابع جهت انتخاب موضوع، ارتباط با اساتید و پژوهشگران مطرح جهان است. برای اینکه این ارتباط علمی مؤثر واقع شود، لازم است تا پژوهشگران و دانشجویان مبتدی به برخی اصطلاحات رایج در مکاتبات علمی آشنایی پیدا کنند. از این رو در فصل سیزدهم کتاب به نامه‌های متداول در زمینه‌های مختلف ارتباطات آکادمیک اشاره شده و نمونه‌هایی از آنها آورده شده است. آخرین مرحله از نگارش و انتشار یک مقاله، ارسال آن به مجله مورد نظر است که در فصل چهاردهم کتاب به روش‌های مختلف ارسال مقالات به مجلات و نیز برخی از واژگان و اصطلاحات مهم در این زمینه اشاره شده است